

YENİ ŞAFK KİTAP EKİ

Romancı geleceğın tarihini yazar

Siyaseti anlatmanın en iyi yollarından birinin roman olduğunu belirten Mustafa Özel, “ Hayatımız sanallaştıkça, asıl gerçeğın kurgularda yattığını fark eder (gibi) oldum. Roman gerçeğının, hayat gerçeğinden daha sıcak, daha anlamlı, daha gerçek olduğunu hissetmeye başladım” diyor.

Abone Ol

Google News

Haber Merkezi

11 Nisan 2018, 04:00

Son Güncelleme: 11 Nisan 2018, 05:04

Yeni Şafak

Mustafa Özel

YORUM

PAYLAŞ

H AVVA YILMAZ

Mustafa Özel “ Roman Diliyle Siyaset“ ve “Roman Diliyle İktisat” adlı kitaplarla okurun karşısına çıktı. İlk kitabında Kemal Tahir ve Robert Musil ile başlıyor. Yazar, neredeyse bir asır önce yaşamış Avusturyalı bir romancının FETÖ olgusunu günümüzün akademisyenlerinden ve medya yorumcularından daha doğru açıkladığını söylüyor. Özel, son zamanlardaki yazılarının hep roman üzerinden yazmasını “ Hayatımız sanallaştıkça, asıl gerçeğın kurgularda yattığını keşfeder (gibi) oldum. Roman gerçeğının, hayat gerçeğinden daha sıcak, daha anlamlı, daha ‘gerçek’ olduğunu hissetmeye başladım.” şeklinde açıklıyor.

* Son yıllarda bütün yazılarınızı “romanlar üzerinden” yazıyorsunuz. Bu bir kaçış mı? Neden, neye veya nereye kaçıyorsunuz?

Hem keşif, hem kaçış. Hayatımız sanallaştıkça, asıl gerçeğin kurgularda yattığını keşfeder (gibi) oldum. Roman gerçeğinin, hayat gerçeğinden daha sıcak, daha anlamlı, daha ‘gerçek’ olduğunu hissetmeye başladım. Hakikatsiz kalmış bir dünyanın gerçeğini en iyi, yanlışlıkla ‘roman’ diye adlandırdığımız öyküleme buldum.

* Roman kelimesini uygun bulmuyorsunuz yani?

Fazla duygusal kokuyor. Büyük romanlar için, romanbilim kelimesini kullanmayı öneriyorum, gerçekliği tarihten ve diğer toplumbilimlerden çoğu zaman daha başarılı yansıtılabildikleri için. Modern sosyolojinin üç kurucu babası Marx, Durkheim ve Weber’e ‘bilimadamı’ derken, onlara ilham kaynağı olan Balzac, Dickens veya George Eliot’a romancı demek, önemlerini küçültüyor gibi. Geleceğin tarihini yazıyor bunlar!

* Roman Diliyle Siyaset kitabınıza Kemal Tahir ve Robert Musil ile giriyorsunuz. Neredeyse bir asır önce yaşamış Avusturyalı bir romancının FETÖ olgusunu günümüzün akademisyenlerinden ve medya yorumcularından daha doğru açıkladığını söylüyorsunuz. Biraz abartmıyor musunuz?

Yıllar önce, üç tür kafadan söz etmiştim: Medyatik, akademik ve sistemik kafa. Bunlardan ötesi, ehl-i hikmet. Medyatik kafa anlık düşünür; zaman çerçevesi birkaç günden birkaç yıla uzanır. Akademik kafa zaman perspektifini genişletir; yıldan onyıla, nadiren yüzyıla uzanır. Sistemik kafa, içinde bulunulan tarihsel sistemi, (muhtemel) başlangıcından itibaren izlemeye ve hareket yasalarını keşfetmeye çalışarak günümüzde vardığı noktayı tesbite çalışır. Bunu ne kadar başarılı yapabilirse, sistemin müstakbel yörüngesini de o kadar doğru öngörebilir. Bu kafanın zaman perspektifi yüzyıldan binyıla uzanır. Cervantes’ten Balzac’a, Zola’dan Tanpınar’a kadar büyük romancıları bu gruba dahil etmekle kalmıyor; bunların zaman zaman ehl-i hikmet saflarına karıştıklarını hissediyorum.

* Musil’i ele alalım öyleyse. FETÖ olgusunu nasıl öngörüyor?

Robert Musil, Niteliksiz Adam romanını 1921-42 arasında yazdı. Kurgusunda, mevcut devlet yapısına ilave bir Paralel Örgüt tasarladı. Bu örgütün nitelikleri ve işleyiş tarzı, Türkiye’nin meş’um paralel örgütüne model oluşturabilecek tarzdadır. Roman öyle kurgulanmış ki, Paralel Örgüt’ü aslında kimin, nasıl, ne zaman kurguladığı bile aşikâr değildir. “Bir şeyler olmalı!” fikri eyleme katılan herkesin ortak kanısı iken, neyin olması gerektiğini kimse bilmiyor. Eylemin baş tasarımcısı Kont Leinsdorf şöyle diyor: “Zararı yok, asıl önemli olan, bir aygıtın olmasıdır! Aygıt varsa çalışmak zorundadır; çalıştığı için hızlı gider; direksiyonunda kimse bulunmasa bile, belirli bir yolu, hatta çok etkileyici ve özel bir yolu geride bırakır.” Paralel Eyleme katılanlardan sadece birini ne istediğini biliveren ve her ilgisinin de eyleme nasıl katıldığı belli değildir. Büyük

saadece ikisi ne istediğini bilmiyor ve her ikisinin de eyleme nasıl katıldığı belli değildir: Büyük Alman sanayici Arnheim ile Avusturyalı general Stumm. Birincinin hedefi “paralel eylem” sayesinde Galiçya’daki petrol alanlarına sahip olmak; ikincinin hedefi ordu için malî kaynak sağlamaktır. Yani orta yerde düşünsel/kültürel hedefler peşinde koşan çok sayıda aktör gözükürken, Alman sermayesi ile Avusturya ordusu kendi özel hedefleri peşinde koşmaktadır. Birinciler kaotik bir fikirler ağı içinde bocalarken, ikinciler net hedeflerine ulaşırlar.

NİTELİKLERİ VAR, AMA ADAM DEĞİLLER!

* FETÖ uzun yıllar, ülkenin en yetenekli gençlerini özel bir eğitim faaliyetine yönlendiren bir hareket olarak algılandı. Bu parlak beyinler, bir fesat odağının kuklaları haline geldiklerini kavrayamadılar mı? Bu nasıl mümkün olabilir?

Parlak ama aptallaştırılmış beyinler! Romancımıza göre, parlak beyinleri aptallaştırmak, paralel örgütün mümtaz marifetidir. Şöyle diyor: “Aptallık, içten içe yetenekle karıştırılabilecek kadar yeteneğe benzemeseydi, ve dışa karşı da ilerleme, deha, umut, iyileşme gibi görünmeseydi, o zaman herhalde kimse aptal olmak istemezdi ve ortada aptallık diye bir şey de kalmazdı. En azından onunla savaşmak kolay olurdu. Aptallığın ne yazık ki son derece baştan çıkarıcı ve doğal bir yanı vardır. Aptallığın kendine uyduramayacağı hiçbir düşünce yoktur, her yanıyla devingendir ve sırtına hakikatın bütün giysilerini geçirebilir.”

* Örgüt üyeleri parlak ama aptal. Peki ya lider?

Musil’in kurgusu bu yönüyle de muhteşemdir. Paralel eylemin mucidi Kont Leinsdorf, örgütü bir “hizmet hareketi” olarak tasarlamıştır: Avrupa’daki halklar güya maddeci bir demokrasi anaforuna kapılmış, “ehl-i dünya” olmuşlardır. Kont, bunlar için hem bir uyarı, hem de yeniden özbilinçlerine varma göstergesi olabilecek yüce bir simgenin peşindedir. Peki, İmparator bu yüce misyonun farkında mıdır? Ekselansları 88 yaşındadır ve “yaşama ilişkin inancına göre, büyük şeyler yapan bir adam, genelde bunu neden yaptığını bilmez! Bir adam, nereye gittiğini ne kadar bilmiyorsa, o kadar ilerler!”

* FETÖ ile irtibatlandırırırsak, eylemin mucidi ile hareketin lideri konumundaki yaşlı kişi farklı mı? Lider, pek de nereye doğru gidildiğini bilemez durumda mıdır?

Roman gerçeği ile hayat gerçeği arasındaki köprüyü, her okuyucunun kendi bilgi ve tecrübesi ile kurması beklenir. Musil’in kurgusu bana bir kehanet gibi gözüküyor; kendimi tutmasam, keramet diyeceğim. O kadar ortak yanlar var ki! Mesela Kont’un amaçlarının başında, politikayı gereksiz kılmak geliyor. FETÖ’nün bariz vasfı da bu değil mi? Ordu, polis ve yargıda iyice örgütlendikten sonra, siyaseti iptal etmeye yönelmediler mi? Romandaki Paralel Örgüt, siyaseti gereksiz kılmak amacıyla “toplumun her kesiminden, özellikle de ekonomik alandan insanları kendine çekiyor, en rahat yalan söyleyebilenleri.” Takiyye ustası banka müdürü Leo Fischel, “İnsan ancak yalan söylediğinde hep bir adım ilerliyor” diyor. Sayın Cumhurbaşkanımız FETÖ’vü “Tabanı ibadet. ortası ticaret. tavanı ihanet.” bir vanı sekinde özetlemisti. Onu

...ya da ...dinlerken Musil'i okuyor gibiydim!..

* Romanın adı neden Niteliksiz Adam?

Ana kahramanımız Ulrich, örgütün parlak beyinlerine kıyasla niteliksiz de ondan! Paralel eyleme kapılanların dünyası “adamsız nitelikler”den, “yaşayanı olmayan hayatlar”dan oluşuyor. Orta yerde, büyük aygıtın çalışmasına yarayacak sayısız nitelik var, ama adam değiller. Ulrich niteliksiz de olsa, adam! FETÖ'yü bundan daha net izah edebilen bir sosyolojik çalışma yayınlandı mı dersiniz?

ABD, UCUZ MÜTTEFİK İSTİYOR

* İzinizle, romandan hayata geçelim. FETÖ'nün 15 Temmuz darbe girişiminin arkasında ABD'nin olduğu çok söylendi. Çeyrek yüzyıl önce yayınlanan Amerikan Yüzyılının Sonu başlıklı bir kitabın yazarı olarak siz de böyle mi düşünüyorsunuz? Kont Leinsdorf, ABD mi?

Komplocu düşünmeye yatkın bir insan değilim. Sözü ettiğiniz kitapta da, tamamen yapısal gelişmelerden hareketle, Amerikan hegemonyasının son bulduğunu; sistemdeki konumunu sürdürebilmek için ABD'nin artık ekonomik değil, askerî yollara başvuracağını belirtmiştim. 2000'lerde, Afganistan'dan Irak'a uzanan gelişmeler bu öngörüğü –maalesef- haklı çıkardı. Gene yapısal bir analizle, ABD'nin bir müttefik olarak Türkiye'den vazgeçme lüksü olmadığını; fakat talepkâr bir Türkiye değil, ucuz bir Türkiye istediğini söyleyebilirim. Bunun için de, Türk devletinin içten çökertilmesi, olabildiğince zayıflatılması gerekiyordu. FETÖ bu projenin taşıeronu oldu.

* Madem ilke olarak ABD, Türkiye'den vazgeçmeye niyetli değil, neden onu zayıflatmak istesin ki?

Amerikan hegemonyasının son bulması demek, kapitalist sistemin merkezinde fazla sayıda rakip oyuncunun ortaya çıkması demektir. Rekabet artınca, kazanç azalır. Dolayısıyla, ister ABD veya AB, ister Çin olsun, merkezdeki oyunculara daha “düşük fiyatlı” müttefikler lazım. Türkiye ise özellikle 2000'lerdeki siyasî istikrarı ve iktisadî performansıyla, 1 trilyon dolarlık bir ekonomi haline geldi. İster istemez talepkâr olacak, deyim yerindeyse, ittifak ilişkilerinde “yüksek fiyat” isteyecekti. FETÖ başarılı olsaydı, ucuz Amerikan müttefiki bir Türkiye'de daha sorunsuz yaşıyor olacaktık. Şimdi sorunlu ama onurluyuz!..

* Yakın gelecekte, Amerikan müttefiki olmayan bir Türkiye mi olmalı temel tercihimiz?

Hayır! İttifak, iki ülkenin de lehinedir. Ve iki taraf da bunu bilmiyor olamaz! O halde, pazarlık sıkı geçecek demektir. Türkiye, bugüne kadar alanda varlığını hissettiremediği için, masada eli zayıftı. Atatürk ve İnönü'nün de asker olduklarını hesaba katarsak, Cumhuriyet tarihimizde ilk defa sivil bir başkomutan Türk ordusunu yönetiyor. Benim gençliğimde Demirel, “her milletin

bir ordusu var, bizde ise ordumuzun bir milleti var” diyordu. Çocuklarımın gençliğinde artık “milletin bir ordusu var!” diyebilmek, büyük bir bahtiyarlıktır. Biz Osmanlı’nın devamıyız, ama sistemik kayıplardan ötürü yönümüzü doğuya çevirmemiz gerekiyor. Bunun için de ‘Batı sistemi’ ile Kasr-ı Şirin’imizi oluşturmalıyız.

* Hissettirmeden bir roman havasına girdi söyleşimiz. Biraz açalım bu görüşleri lütfen!

Osmanlı sistemi “Batıya akan” bir oluşumdu; onun için arkasını sağlama alması gerekiyordu. İran ile yüz yıllık bir kapışmadan sonra, kalıcı barış yapılarak, arkamız sağlama alındı. Şimdi Türkiye sistemi, bütün dünya ile beraber, “Doğuya akmak” zorunda: Kaynaklar ve pazarlar Asya’da artık. Onun için arkayı sağlama almak, AB ve ABD ile kalıcı barış içinde olmak lazım. ABD ile eski tarzda müttefik olmayabiliriz; hiçbir zaman tam bir AB üyesi de olmayabiliriz. Ama bunlarla çatışma içinde olmamız gerek. Onlar için de, bizim için de faydasızdır bu.

* İki kitabınızda, yaklaşık 40 romancının 60 romanını irdeliyor; daha doğrusu, siyasi ve iktisadi hayatımızla irtibatlandırıyor. Bunlardan sadece bir tanesi üzerinde konuşurken, yerimiz doluverdi. Başka hangi meseleleri gündeme getiriyorsunuz roman üzerinden?

Modernlik üç kurgunun üst üste çakışmasıdır: Kâğıtpara, ulus ve roman. Kâğıtpara, para değil, simyadır. Emeksiz değer yaratma enstrümanı. Bu sayede kralın borcu, halkın borcu haline getirilir. Ulus, millet değil, sanal bir cemaattir. Unutarak ulus, hatırlayarak millet oluruz. Ve bütün bu karmaşık iş ve ilişkiler en yetkin ifadesini toplumbilimde değil, romanbilimde buluyor. Cemil Meriç, 19. yüzyılın bütün sosyologları bir Balzac etmez dediğinde, üstad abartıyor demiştik. Şimdi, az söylemiş diyoruz. Modernliğin ulus ve emperyalizm ayaklarını Roman Diliyle Siyaset kitabında irdeliyorum. Halide Edib ile Tanpınar’ı uyuklayarak okuyageldiğimiz için, ulus olmanın inceliklerine akıl erdiremedik. Sahnenin Dışındakiler yazarı, “içtimaî jeolojimizin merkezi camii idi” derken; Sinekli Bakkal yazarı bu merkezi mabetten markete kaydırma peşindeydi. İmamı huysuz, mescidi kasvetli, ama bakkalı şen mahallede, soytarı Tefik’in hafız kızı Rabia’nın ateist (eski rahip) Peregrini Osman Efendi ile izdivacı modernlik tarihimizin özetidir. Rabia’nın oğlunu tanıyan var mı bugün?

* Tanpınar ve Halide Edib dışında Kemal Tahir, Yakup Kadri ve Peyami Safa’yı çok önemsiyorsunuz. Yabancılardan da Zola ile Conrad’ı.

Zola’nın 19. yüzyılın son çeyreğinde yazdığı romanların, ABD’den Türkiye’ye kadar birçok ülkede 20. yüzyıl boyunca adeta yeniden yazıldıklarını düşünüyorum. Ben ilk kitapta sadece Para ve Tazı Payı romanları üzerinde durabildim. Roman Diliyle İktisat kitabında ise, kâğıtparanın hareketlendirdiği modern ekonominin toplum ve değerler üzerindeki etkilerini tartışıyorum. Zola’nın Kadınların Cenneti, Balzac’ın Sönmüş Hayalleri, Tanpınar’ın Mahur Beste’si... Bence bu kitabı hiç konuşmayalım şimdi; ayrı bir söyleşi konusu olsun. Conrad üzerinden ise sömürgecilik/emperyalizm meselesini ele alıyorum.

* Merhabalar, bu söyleşinin devamını merak ediyorum. Çözümünü bekliyorum. İyi çalışmalar.

Maşallah, nızınıza yetişmekte zorlanıyoruz. Sanıyorum her ay dört beş dergide kesintisiz yazıyorsunuz!

Ben aslında kitap yazıyorum. Dergiler, çalışma hayatımı disiplin altına alıyor. Milletten ulusa düşüşümüzün vicdan azabını daha çok Dergâh dergisindeki yazılarımda dile getirmeye çalışıyorum. Sömürgeci zihniyetin romanlardaki yansımalarını en iyi Derin Tarih'te sergileyebiliyorum. Nihayet dergisinde kapitalizmin manevî, ahlakî tahribatına ayna tutmaya gayret ediyorum. Arka Kapak'ta roman ve hukuk, roman ve din konularına ağırlık veriyorum. Derin Ekonomi'de ise, roman tadında girişimci portreleri çizmeye çalışıyorum.

* Yeni kitaplar sırada o halde...

Yirmi yıl kitap yazmadım ama bol miktarda yazı biriktirdim. Şimdi bunları kitaplaştırma zamanı. Mutfaktaki yedi kitaptan beşi yeni, ikisi ilavelerle yenilenmiş: Yönetebilen Türkler, Makul Yönetici, Meşru İktisat, Roman Diliyle İş Hayatı, Amerikan Yüzyılının Sonu, Millet'in Yurdu Tarihtir, İstikbal Köklerdedir.

PAYLAŞ

#Mustafa Özel

#Roman

ÖNERİLEN VİDEO

HAYAT E-POSTA ABONELİĞİ

Türkiye'de görüşmeye yeşil ışık

Rusya: Bakanların bir araya gelmesini destekliyoruz.

Galatasaray Adası'nın ne olacağı belli oldu

Sarı kırmızılılar uzun süren mücadelenin ardından hedefine ulaştı.

15 Temmuz

yenisafak.com/15Temmuz

Kudüs : Bir Şehrin Hikayesi

gzt.com/kudus

Yeni Şafak Seçim

yenisafak.com/secim

Yeni Şafak Ramazan

yenisafak.com/ramazan

Yeni Şafak Spor

yenisafak.com/spor

GZT Lokma

gzt.com/lokma

MOBİL UYGULAMALAR

Apple

Android

Windows

Yeni Şafak olarak yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, milli irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik.

Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak'la yeni bir umut olacak.

Son Dakika

Haberler

Koronavirüs

Türkiye

Dünya

Bilimsel Gelişmeler

Gündem

Darbe Girişimi

Eğitim

Politika

Yerel Haberler

Dünya

Ortadoğu

Avrupa

Amerika

Asya

Afrika

Antartika

Okyanusya

Özgün

Özgün haberler

Dini Bilgiler

Yemek Tarifleri

Diyet

Spor

Spor Haberleri

Transfer Haberleri

Beşiktaş Haberleri

Galatasaray Haberleri

Fenerbahçe Haberleri

Trabzonspor Haberleri

Futbol

Basketbol

Motor Sporları

Voleybol

F1

Extreme Sporlar

Golf

Güreş

Atletizm

Su Sporları

Salon Sporları

Uzakdoğu Sporları

Diğer

Ekonomi

Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi

Otomotiv

Emlak

İş Dünyası

Basın İlan

İletişim / Harita

+90 212 467 65 00

Maltepe mah. Fetih cad. No 1/1
Topkapı Zeytinburnu İstanbul Türkiye

Bip / +90 530 846 00 00

Facebook

Instagram

Twitter

Google Plus

Pinterest

Youtube

Flipboard

Rss

Copyright 2017 © Yeni Şafak

Gizlilik Politikası

Kullanım Koşulları

Site Map

Medya Kit

Kurumsal

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Hat Sanatı

Resimli cuma mesajları YENİ | Anlamlı, dualı, resimli, hadislerle güzel cuma mesajları ve sözleri

↑
YUKARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki amaçlar ile sınırlı ve mevzuata uygun şekilde çerezler kullanılmaktadır. Detaylı bilgi için [çerez politikamızı](#) inceleyebilirsiniz.

X